C/2025/109

2025.1.10.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye
A körforgásos gazdaság és a biogazdaság összehangolása uniós és nemzeti szinten
(saját kezdeményezésű vélemény)

(C/2025/109)

Előadó: **Cillian LOHAN**

Tanácsadó:	Agnieszka SZNYK (az előadó felkérésére)
Közgyűlési határozat:	2024.1.18.
Jogalap:	eljárási szabályzat 52. cikk (2) bekezdés
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2024.10.2.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2024.10.23.
Plenáris ülésszak száma:	591.
A szavazás eredménye: (mellette/ ellene/tartózkodott)	192/2/3

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Koherenciára van szükség az európai zöld megállapodással, a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos kötelezettségvállalásokkal, a körforgásos gazdasággal, valamint a tágabb éghajlat-politikai és biodiverzitási célokkal. A szilárd biogazdaság kiegészíti a körforgásos gazdaság terén elért eredményeket, és lehetővé teszi a versenyképes növekedést bolygónk tűrőképességének határain belül, összhangban a fenntarthatósággal.

1.2. Rendkívül ambiciózus és koherens biogazdasági stratégiával kell kiaknázni azt a lehetőséget, hogy az EU globális vezető szerepet töltsön be. Maximalizálni kell a jól fizetett fenntartható munkahelyeket, többek között a vidéki és távoli régiókban is. A meglévő technológia felhasználható arra, hogy piacra vigyük az innováció előmozdításához sürgősen szükséges termékeket és szolgáltatásokat, a körforgásos gazdaságra vonatkozó erős és koherens jogalkotási csomag támogatásával.

1.3. Az EU-nak egyértelműen meg kell határoznia a biogazdaság fogalmát annak érdekében, hogy hangsúlyosan kiemelje a körforgásos gazdasággal való kapcsolatát és a fenntartható fejlődés megvalósításának eszközeként benne rejlő lehetőségeket.

2. Általános megjegyzések

2.1. A biogazdaságot a stratégiai autonómiát szem előtt tartva és a versenyképesség EGSZB által korábban meghatározott fogalmának kellő figyelembevételével kell fejleszteni ([1]). A versenyképességnek elsősorban azt kell biztosítania, hogy az üzleti élet, a kutatás és az innováció támogatásban részesüljön a szigorú uniós normák fenntartásához, és az EU-n kívüli alacsonyabb szintű normákat és törekvéseket ne lehessen az EU-n belüli negatív verseny indokaként felhasználni.

([1]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A jövőnk biztosítása – Európa 2040-re kitűzött éghajlat-politikai célja, valamint útja a 2050-ig megvalósítandó klímasemlegesség, továbbá a fenntartható, igazságos és virágzó társadalom felé (COM[2024] 63 final) (HL C, C/2024/4667, 2024.8.9., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4667/oj); Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: „Irány az 55 %!”: Az EU 2030-ra vonatkozó éghajlat-politikai célkitűzésének megvalósítása a klímasemlegesség elérése érdekében [COM(2021) 550 final] (HL C 275., 2022.7.18., 101. o.).

2.2. A körforgásos gazdasággal kapcsolatos kezdeményezések sikeresen alakították át az üzleti modelleket, és előnyösek a fogyasztók számára. Ennek a sikernek a mintájára kellene előrelépni a biogazdaság általános érvényesítése érdekében. Fel kell használni a levont tanulságokat, többek között nagyobb hangsúlyt kell fektetni az új gazdasági modell szociális szempontjaira.

2.3. Rendkívül fontos, hogy pénzügyi támogatást bocsássunk az üzleti ágazatban élenjáró innovatív szereplők rendelkezésére annak érdekében, hogy ne érje hátrány a korai alkalmazókat, különösen az EU versenyképességének biztosításával összefüggésben.

2.4. A körforgásos gazdaság érdekelt feleinek európai platformját (ECESP) – fejlett hálózatával és mindenekelőtt koordinációs csoportjával együtt – fel kell használni a társaktól való tanulás és tudásmegosztás megvalósítására. Az ECESP tudásközpontja jól alkalmazható a biogazdasággal kapcsolatos információk és szakértelem összegyűjtésére és hozzáférhetővé tételére ([2]).

2.5. Az uniós biogazdasággal foglalkozó ifjúsági nagykövetek sikeres munkájára építve azt tanácsoljuk, hogy jöjjön létre egy állandó, részvételen alapuló platform vagy hálózat, amely képviselné a biogazdaságban aktív fiatalok hangját, és a fiatalokat érdekelt félként bevonná a döntéshozatali folyamatba.

2.6. A biogazdaságnak összhangban kell lennie a körforgásos jelleg elveivel, különösen a lépcsőzetes felhasználás elvével. Ösztönözni kell a biogazdasági termékek körforgásos tervezését és az innovációt, meg kell szüntetni vagy minimalizálni és hasznosítani kell a hulladékot, az energiabevitel is körforgásos kell, hogy legyen, és törekedni kell a természetes ciklusok figyelembevételére.

2.7. A biogazdaság olyan stratégiai döntés, amelyhez beruházásokra, oktatásra és alkalmazkodásra van szükség. Egy erős, a társaktól való tanuláson alapuló eszköznek lehetővé kell tennie a biogazdaságban részt vevők számára, hogy tanuljanak egymástól, és iteratív tanulási modellt fejlesszenek ki, könnyen hozzáférhető pénzügyi forrásokkal és finanszírozással. Az ilyen irányú oktatást az iskolai és a szakképzésben részt vevő fiatalok tanterveibe is be kell építeni.

2.8. A korábbi kutatásokra és beruházásokra építve egyedi kutatási és innovációs finanszírozást kell rendelkezésre bocsátani a biogazdasági lehetőségek maximalizálása érdekében. Ez segíteni fog az ipari szimbiózis azonosításában és a társadalmi hasznot hozó lehetőségek kiemelésében, miközben tevékenységeinkkel nem lépünk túl bolygónk tűrőképességének határain.

2.9. A biológiai eredetű anyagokkal folytatott földhasználati tevékenységek némelyike olyan szennyező anyagokat és gyakorlatokat alkalmaz, amelyek károsítják a talajt és több hulladékhoz vezetnek. Ezek a földhasználati tevékenységek az uniós biogazdasági stratégia kontextusában nem képezik automatikusan a biogazdaság részét.

2.10. A BIOEAST kezdeményezés mintaként szolgálhat az ágazaton belüli együttműködéshez. Közép- és Kelet-Európa, ezen belül számos tagjelölt ország fontos szerepet játszik a biomassza hasznosításában.

3. **Szakpolitikai koherencia, beleértve a fenntartható fejlődési célokat is**

3.1. Rendkívül fontos, hogy az olyan szakpolitikai kezdeményezések, mint az uniós biogazdasági stratégia, összhangban legyenek az európai zöld megállapodáshoz, a Párizsi Megállapodáshoz, a körforgásos gazdasághoz és a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendhez kapcsolódó egyéb szakpolitikákkal. Az egyéb ilyen releváns kezdeményezések közé tartozik a szén-dioxid-eltávolítás tanúsítási keretrendszere, a természet helyreállításáról szóló uniós rendelet, valamint a csomagolásról, a bioalapú műanyag csomagolásról és az élelmiszerekkel kapcsolatos dossziékról szóló ideiglenes megállapodás. A körforgásos gazdaságról szóló jogszabály és a biotechnológiai jogszabály tervezett kidolgozásával párhuzamosan készíteni lehetne egy biogazdasági cselekvési tervet is. Ez gondoskodhatna arról, hogy az uniós biogazdaság aktívan hozzájáruljon az éghajlatváltozással és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célok eléréséhez.

([2]) https://circulareconomy.europa.eu/platform/en.

3.2. Fontos egy olyan elfogadott fogalommeghatározás kidolgozása, amely egyértelművé teszi, hogy a biogazdaság a fenntartható fejlődés elérésének eszköze. Ebben az értelemben a fogalommeghatározásnak össze kell kapcsolnia a biogazdaságot környezetvédelmi, társadalmi és gazdasági szempontokkal mint közös és egyenlő prioritásokkal, ugyanakkor továbbra is összhangban kell lennie a G20 ([3]) és az ENSZ által használt meghatározásokkal. Ez következetes stratégiákat biztosíthat a tagállamokban és a régiókban.

3.3. A biogazdaságot a körforgásos gazdasághoz kapcsolódó területnek kell tekinteni. A körforgásos gazdaság rendszermegközelítést biztosít az anyagáramok fenntartható kezeléséhez, és a környezettudatos tervezés segítségével előmozdítja a nyersanyagok újrafelhasználását és visszaforgatását. A biogazdaság ugyanezekre az elvekre épít, csak azokat a biológiai áramlatokra alkalmazza.

3.4. A biogazdaságnak összhangban kell állnia a kék megállapodással. Fel kell térképezni az erőforrás-felhasználást, és ennek kapcsán ki kell számítani a termékenkénti vízmennyiséget. A szakpolitikai koherencia biztosítása érdekében egyértelmű kapcsolatokat kell kialakítani a környezettudatos tervezéssel és a vegyi anyagokra vonatkozó, az ökoszisztémák és az emberek egészségét tükröző stratégiával.

3.5. A versenyképességet a korábban elfogadott EGSZB-álláspontok kontextusában kell mérlegelni, hangsúlyozva, hogy az nem lehet ürügy a zöld és szociális normák tekintetében a legalacsonyabb közös nevező szerint működésre. A versenyképességet továbbá mindig a fenntartható fejlődési célokkal kapcsolatos kötelezettségvállalásainkkal való összhang kontextusában kell vizsgálni. Ez a nemrég közzétett Draghi-jelentés összefüggésében különös hangsúlyt kap ([4]).

4. **Technológia és földhasználat**

4.1. A biogazdaság csúcstechnológiai aspektusa fontos tényező. Ez magában foglalja a technológiai fejlesztéseket és innovációt, amelyek biológiai alapú összetevőket fejlesztenek ki a jelenleg fosszilis tüzelőanyagokon alapuló vagy más okból nem fenntartható termékek helyettesítésére.

4.2. A digitális és technológiai eszközök a biogazdaság hatékonyságának motorjai, de nem válhatnak célkitűzéssé. A cél az, hogy elmozduljunk egy biomassza-alapú gazdaság felé és hatékonyan kiaknázzuk a természetes biológiai folyamatokat annak érdekében, hogy körforgásos elvekre és megközelítésekre építve javítsuk gazdasági modellünk fenntarthatóságát.

4.3. A biogazdaság célja a méltányos átállás, tiszteletben tartva a hagyományos gyakorlatokat és a természetalapú megoldásokat. Ez különösen fontos az agrár-élelmiszeripari ágazatban, ahol számos példa van olyan kis- és közepes családi gazdaságokra, amelyek hagyományos gyakorlatokat alkalmaznak arra, hogy kiváló minőségű, nagy értékű élelmiszereket állítsanak elő anélkül, hogy magas technológiára vagy digitalizációra támaszkodnának. Ez a szempont nem maradhat figyelmen kívül a csúcstechnológia szélesebb körű használatára való törekvés során. Támogatni kell az élelmiszerekre és a környezetre vonatkozó természetalapú megoldásokat.

4.4. A technológiailag támogatott adatmegosztással ötvözött városi gazdálkodás lerövidítheti az ellátási láncokat, és a körforgásos élelmiszer-központokkal való kapcsolat révén kezelni lehet az élelmiszer-pazarlást, integrálva a körforgásos jelleget és a biogazdaságot. Ezeket a lehetőségeket a városi közösségekkel együttműködve kell megtervezni.

4.5. A természetes rendszerek szénelnyelők létrehozása céljából való felhasználásának lehetőségét ösztönözni és fokozni lehet. Számos uniós tagállamban tipikusak az olyan erdők, amelyeket biológiai sokféleség jellemez, és ahol folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodást folytatnak. Ezek számos előnnyel járnak a fenntarthatóság különböző tényezői szempontjából. Számos mezőgazdasági üzemet már oly módon irányítanak, hogy a természetet szén-dioxid-megkötésre használják, például olyan regeneratív gyakorlatokat alkalmazva, amelyek növelik a szén-dioxid-tárolást a talajban, és sövényes élőhelyeket hoznak létre és őriznek meg terephatárként. Ezek a gyakorlatok eszközként szolgálnak az éghajlat-politikai és fenntarthatósági célok eléréséhez, és egy biogazdasági stratégia keretében el kell ismerni és jutalmazni kell őket. Bár műszakilag életképes, a mechanikus szén-dioxid-eltávolítási technológia kereskedelmi életképessége továbbra is megkérdőjelezhető.

([3]) A G20 magas szintű elvei a biogazdaságról: https://www.g20.org/en/news/g20-reaches-consensus-and-establishes-high-level-principles-on-bioeconomy.

([4]) https://commission.europa.eu/document/download/97e481fd-2dc3-412d-be4c-f152a8232961_en?filename=The%20future%20of%20European%20competitiveness%20_%20A%20competitiveness%20strategy%20for%20Europe.pdf.

5. **A szociális tényező**

5.1. A biogazdaságnak további szociális dimenziója is van, figyelembe véve a kapcsolódó vállalkozásokban részt vevő embereket és a közösségek számára nyújtott előnyöket.

5.2. A vidéki stratégia, valamint a vidéki, tengerparti és távoli területek fejlesztése és támogatása tekintetében a biogazdaságon belül vannak lehetőségek arra, hogy a körforgásossággal és a fenntarthatósággal összhangban lévő biogazdaság gondos fejlesztésével jól fizetett fenntartható munkahelyeket, lehetőségeket, képzést és társadalmi előnyöket teremtsenek.

5.3. A mezőgazdaságról szóló stratégiai párbeszédet bemutató jelentés ([5]) lehetőséget kínál arra, hogy a körforgásos elveket a biogazdaságon keresztül integrálják egy reziliens élelmiszerrendszer létrehozásába az Unióban. Azonosítani kell a közös agrárpolitikán (KAP) túlmutató támogatást és finanszírozást, hogy maximalizálni lehessen a lehetőségeket és az átállásra törekvő mezőgazdasági termelők átfogó támogatást kaphassanak.

5.4. A biogazdasági stratégia lehetőséget kínál a vidéki Európa jövőképének megalapozására, figyelembe véve a vidéki területeken élők jóllétét, és előnyben részesítve a körforgásos jelleg egymást kiegészítő elveit, amelyek előmozdítják a rövidebb ellátási láncokat, a javítást és az újrafelhasználást. Olyan támogató intézkedéseket kell felvázolnia, amelyek lehetővé teszik a fiatalok számára, hogy a biogazdaság jövőjének kialakításakor transzformatív változásokat idézzenek elő.

5.5. Ha szélesebb körben tekintjük a társadalmi hasznot, gondolhatunk a közösségek egészségének és jóllétének javulására, ebből adódóan az egészségügyi ellátásban költségvetési megtakarításokra, valamint a vidék megújulására. A biogazdasági gyakorlatok méltányos és igazságos végrehajtása érdekében kutatásokra van szükség, amelyek kiemelik a lehetőségeket, de realisztikusan látják a kihívásokat is.

Kelt Brüsszelben, 2024. október 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Oliver RÖPKE

([5]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/agriculture-and-green-deal/strategic-dialogue-future-eu-agriculture_hu.